

Довгопол Н. Г., здобувач вищої освіти гр. ЕП-171
Науковий керівник – **Зосименко Т. І.**, к.е.н., доцент.
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З 2014 угорсько-українські відносини розвиваються на фоні складних геополітичних маневрів. З одного боку, Угорщина підтримує євроінтеграційні прагнення України. Адже, як закріплено у новій Стратегії національної безпеки Угорщини в її інтересах мати поруч сильну, демократичну, стабільну і економічно розвинену Україну та підтримувати з нею збалансовані економічні відносини. З іншого боку, офіційний Будапешт не може не рахуватися з Росією. Надто вже важливим є її енергетичний сектор для угорської економіки. Ситуація ускладнюється і чутливим питанням угорських меншин в Україні. Особливою прохолодою у стосунках повіяло після прийняття у 2017 р. ЗУ “Про освіту”. Така політична риторика позначається на економічній політиці України щодо Угорщини. Проблеми відчуваються відразу на двох рівнях. На міждержавному – це брак відомчої комунікації з економічних питань внаслідок 7-річного блокування роботи Спільної міжурядової економічної комісії. На національному рівні – недостатня увага до Угорщини як до стратегічного економічного партнера України. Вона не згадується окремо ані в її Стратегії національної безпеки, ані в Експортній стратегії на 2017-2021 роки. У результаті “страждає” не лише торгівля, але й інвестиції та інфраструктурні проекти [1; 3].

Договірною-правова база між Україною та Угорщиною налічує близько 90 чинних міжнародних договорів та міжнародних документів, які регулюють двостороннє співробітництво практично в усіх сферах. Базовий Договір про основи добросусідства та співробітництва був підписаний 6 грудня 1991 року і набув чинності 16 червня 1993 року. Продовжується робота над проектами: Договору між Україною та Угорщиною про соціальне забезпечення, міжурядової Угоди про взаємне визнання документів про освіту та наукові ступені, виданих в Україні та Угорщині, а також Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Угорщини про контроль прикордонного руху в спільних пунктах пропуску через кордон та Угода про внесення змін до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Угорщини про контроль прикордонного руху в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного та залізничного сполучення [4].

Угорщина згадується в експортній стратегії лише один раз в такому контексті: «Станом на 31 грудня 2016 р. лідерами за обсягами інвестування стали чотири країни, на які припадає 57,8 відсотки загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну: Кіпр (9,7 млрд. доларів США), Нідерланди (5,8 млрд. доларів США), Російська Федерація (4,3 млрд. доларів США) та Велика Британія (2 млрд. доларів США). Серед інших важливих інвесторів варто зазначити Британські Віргінські Острови, Німеччину, Швейцарію, Францію, Австрію, Люксембург, Польщу та Угорщину. Станом на 31 грудня 2016 р. обсяг надходжень прямих іноземних інвестицій з ЄС становив 69,3 відсотка, або 26,1 млрд. доларів США загального обсягу інвестицій в Україну» [2].

Згідно з даними Державної митної служби за обсягом товарообігу в 2020 році Угорщина знаходиться на 9 місці після Китаю, Польщі, Російської Федерації, Німеччини, Білорусі, США та Італії з показником у 2,44 млрд USD. Товарообіг з 2017 по 2018 роки зростав, а з 2018 до 2019 спостерігається значний спад. З 2017 року ввозилось продукції більше ніж вивозилось, у 2018 році показники імпорту та експорту збільшилися відповідно, але ввезення в країну переважало значно. У 2019 році ця тенденція змінюється урівноваженням значень показників майже до одного рівня. Сальдо за всі періоди від’ємного значення, що говорить про те, що імпорт перевищує експорт, тобто країна більше купує ніж продає.

Найбільшу частку експорту – 48,8% – займають Електричні водонагрівачі акумулювальні або безінерційні та електричні нагрівачі занурені. В дану групу входять підгрупи з експортом телефонних апаратів, ізольованих проводів, пультів, панелей, трансформаторів, моніторів, проекторів, діодів та інші. Загальна сума експорту складає 1,564 мільярдів USD. Найбільшу частку займають електричні водонагрівачі – 763,125 млн USD. Палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки – 17%; руди, шлаки та зола – 6%; чорні метали – 5,7%; деревина і вироби з деревини – 4,9%; залишки і відходи харчової промисловості – 2,8%, а насіння, сіль, одяг, добрива по 1% та менше.

Найбільшу частку імпортованої продукції – 30,3% – займають палива мінеральні; нафта та продукти її перегонки. Електричні машини, обладнання та їх частини займають 18,7%; засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу – 9,7%; пластмаси, полімерні матеріали та вироби з них – 7%; реактори ядерні, котли, машини – 5,24%; фармацевтична продукція – 4,31%; каучук, гума – 3,8%; зернові культури, хімічна продукція, живі тварини займають по 1% і менше. Загальна сума імпорту за 2019 склала 295,67 мільйонів USD. Найбільша частка імпортованої продукції складає 1, 587 млрд USD [5].

Що стосується технологічного зрізу торгівлі України та Угорщини, то майже половина у структурі українського експорту (48%) припадає на групу з високою доданою вартістю – “Електричні машини, обладнання та їх частини”. Але детальніший зріз показує, що основні позиції у її складі (а це електричні водонагрівачі, дріт та кабель) не відрізняються високим рівнем технологічності. Решта експорту взагалі сформована здебільшого сировинними групами (електроенергія, руди, метали, деревина). На перероблену продукцію припадає менше 14%. Саме тут і приховані можливості для більших торговельних вигід [1; 3; 6].

Угорщина має високий рівень залежності від імпорту сировини та напівфабрикатів. Майже всі її промислові сектори є привабливими для українських експортерів проміжної продукції. Наразі український експорт до Угорщини є вкрай концентрованим і потребує диверсифікації. Включившись в угорські, а значить і європейські, ланцюги створення доданої вартості, маємо шанси підвищити технологічність українського експорту. Потенціал для цього існує, наприклад, у виробництві моторних транспортних засобів та фармацевтичних виробів [1; 3]. Для успішної вертикальної кооперації з угорськими виробниками українським підприємствам потрібно якісно підготуватися до виходу на вимогливий ринок ЄС. Також важливо виділити угорський вектор у новій версії Експортної стратегії України після 2021 р.

Список використаних джерел

1. Дерій Ж. В., Зосименко Т. І. Поточний стан та перспективи удосконалення економічної співпраці між Україною та Угорщиною. Галицький економічний вісник. Тернопіль : ТНТУ, 2020. Том 65. № 4. С. 18–27. (Економіка).
2. Експортна стратегія України. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення 15.03.2021 р.)
3. Зосименко Т. Україна та Угорщина: Економічні вигоди vs політичні емоції? URL: <http://prismua.org/en> (дата звернення 15.03.2021 р.)
4. Посольство України в Угорщині. URL: <https://hungary.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/382-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-ugorshhinoju> (дата звернення 15.03.2021 р.)
5. Дані Державної митної служби України. URL: <https://unctadstat.unctad.org> (дата звернення 15.03.2021 р.)
6. Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: <https://unctadstat.unctad.org> (дата звернення 19.03.2021 р.)